

PRUDENCE

HAMARTIGENIA (1029 vers)

PRAEFATIO

H1 v.1 Fratres ephebi, fossor et pastor, duo,
 2 quos feminarum prima primos procreat,
 3 sistunt ad aram de laborum fructibus
 4 Deo sacrandam munerum primordia.
 5 Hic terrulentis, ille vivis fungitur ;
 6 certante voto discrepantes immolant,
 7 fetum bidentis alter, ast alter scrobis.
 8 Deus minoris comprobavit hostiam,
 9 rejecit illam, quam paravit grandior.
 10 Vox ecce summo missa persultat throno :
 11 " Cain, quiesce ; namque si recte offeras,
 12 oblata nec tu lege recta divides,
 13 perversa nigram vota culpam traxerint. "
 14 Armata deinde parricidalem manum
 15 frater probatae sanctitatis aemulus ;
 16 germana curvo colla frangit sarculo ;
 17 mundum recentem caede tinguit impia,
 18 sero expiandum, jam senescentem, sacro
 19 cruore Christi, quo peremptor concidit.
 20 Mors prima coepit innocentis vulnere,
 21 cessit deinde vulnerato innoxio ;
 22 per crimen orta, dissoluta est crimine,
 23 Abel quod ante perculit, Christum dehinc,
 24 finita et ipsa est finis exsortem petens.
 25 Ergo ex futuris prisca coepit fabula,
 26 factoque primo res notata est ultima,
 27 ut ille mortis inchoator rusticus,
 28 insulsa terrae deferens libamina
 29 Deumque rerum mortuarum deputans,
 30 rastris redacta digna sacris crederet,
 31 viventis atrox aemulator hostiae.
 32 Agnosco nempe quem figura haec denotet,
 33 quis fratricida, quis peremptor invidus
 34 prave sacrorum disciplinam dividat,
 35 mactare dum se vota censet rectius :
 36 Marcion, arvi forma corruptissimi,
 37 docet Duitas discrepare a spiritu,
 38 contaminatae dona carnis offerens
 39 et segregatim numen aeternum colens.
 40 Qui si quiescat nec monentem neglegat,
 41 pacem quieta diligat germanitas
 42 unum atque vivum fassa vivorum Deum.
 43 Hic, se caduco dedicans mysterio,
 44 summam profanus dividit substantiam ;
 45 malum bonumque ceu duorum separans
 46 regnum deorum, sceptrum committit duo,
 47 Deum esse credens, quem fatetur pessimum.
 48 Cain cruentus, unitatis invidus,

49 mundi colonus, immolator squalidus,
 50 cujus litamen sordet et terram sapit,
 51 terram caduci corporis, venam putrem,
 52 umore denso conglobatam et pulvere,
 53 natura cujus fraude floret fertili,
 54 fecunda fundens noxiorum crimina,
 55 animaeque vitam labe carnis enecat.
 56 Caro in sororem tela mentem dirigit ;
 57 meus in cerebro ventilatur ebrio,
 58 ex quo furores succulentos conligit
 59 madens veneno corporis lymphatico.
 60 Deum perennem findit in duos deos,
 61 audet secare numen insecabile ;
 62 cadit perempta denegans unum deum ;
 63 Cain triumphat morte fratris halitus.

HAMARTIGENIA

H2 v.1 Quo te praecipitat rabies tua, perfide Cain,
 2 divisor blaspheme Dei ? Tibi conditor unus
 3 non liquet et bifidae caligant nubila lucis ?
 4 Insincera acies duo per divortia semper
 5 spargitur in geminis visum frustrata figuris.
 6 Terrarum tibi forma duplex obludit, ut excors
 7 dividuum regnare deum super aethera credas.
 8 Bina boni atque mali glomerat discrimina sordens
 9 hic mundus, domino sed caelum obtemperat uni.
 10 Non idcirco duos retinent caelestia reges,
 11 quod duo sunt opera humanas agitantia curas.
 12 Exterior, terrenus homo est, qui talia cernens
 13 conicit esse duo variarum numina rerum.
 14 Dum putat esse deum, qui prava effinxerit olim,
 15 et qui recta itidem condens induxerit, ambos
 16 autumat esse deos natura dispare summos.
 17 Quae tandem natura potest consistere duplex
 18 aut regnare diu, quam fons divisus ab arce
 19 separat alternaque apicum dicione recidit ?
 20 Aut unus Deus est, rerum cui summa potestas,
 21 aut, quae jam duo sunt, minuuntur dispare summo.
 22 Porro nihil summum nisi plenis viribus unum,
 23 distantes quoniam, proprium dum quisque revulso
 24 vindicat imperio, nec summa nec omnia possunt.
 25 Jus varium non est plenum, quia non habet alter
 26 quidquid dispar habet ; cumulum discretio carpit.
 27 Nos plenum sine parte Deum testamur et unum,
 28 in quo Christus inest, idem quoque plenus et unus,
 29 qui viget ac viguit super omnia, quique vigebit,
 30 participem nullum conlato foedere passus.
 31 Summa potestatum Pater est, dominatio rerum,
 32 virtutum sublime caput, fons unicus orbis,
 33 naturalis apex, generisque et originis auctor,
 34 ex quo cuncta fluunt, et lux et tempora et anni
 35 et numerus, qui post aliquid dedit esse secundum.
 36 Unus enim princeps numeri est, nec dinumerari
 37 tantum unus potis est. Sic, cum Pater ac deus alter

38 non sit, item Christus non sit genitore secundus,
 39 anterior numero est, cui Filius unicus uni est.
 40 Ille Deus meritoque Deus, quia primus et unus,
 41 in virtute sua primus, tum primus in illo
 42 quem genuit. Quid enim differt generatio simplex ?
 43 Unum semper erit Gignens atque unus ab uno
 44 ante chaos Genitus numeroque et tempore liber.
 45 Quis dixisse duos rem majestate sub una
 46 regnantem propriamque sibi retroque perennem
 47 ausit et unius naturae excindere vires ?
 48 Numquid adoptivum genitor sibi sumpsit, ut alter
 49 externi generis numerum praestare duorum
 50 debeat et geminum distans inducere numen ?
 51 Forma Patris veri verus stat Filius, ac se
 52 unum rite probat, dum formam servat eandem.
 53 Non amor adscitus sociat nec jungit utrumque
 54 conjurata fides, pietas sed certa genusque
 55 unum ; quod Deus est, summam revocatur ad unam.
 56 Haec tibi, Marcion, via displicet, hanc tua damnat
 57 secta fidem, dominis caelum partita duobus.
 58 Quae te confundunt nebulae, quis somnus inertis
 59 incubat ingenio, cui per phantasmata duplex
 60 occurrit species bivio dispersa superno ?
 61 Si vim mentis hebes stupor obsidet, aspice saltem
 62 obvia terrenis oculis elementa, quibus se
 63 res occulta Dei dignata est prodere signis.
 64 Hanc heresim praesaga Patris praeviderat olim
 65 majestas : fore, qui rectorem lucis et orbis
 66 scinderet in partes geminatum segrege regno.
 67 Idcirco specimen posuit spectabile nostris
 68 exemplumque oculis, ne quis duo numina credat
 69 [imperitare vagis mundi per inania formis].
 70 Una per immensam eaeli caveam revolutos
 71 praebet flamma dies, texit sol unicus annum ;
 72 triplex ille tamen nullo discrimine trina
 73 subnixus ratione viget ; splendet, volat, ardet,
 74 motu agitur, fervore cremat, tum lumine fulget.
 75 Sunt tria nempe simul, lux et calor et vegetamen ;
 76 una eademque tamen rota sideris indiscretis
 77 fungitur his ; uno servat tot munera ductu,
 78 et tribus una subest mixtım substantia rebus.
 79 Non conferre Deo velut aequiperabile quidquam
 80 ausim, nec Domino famulum componere signum.
 81 Ex minimis sed grande suum voluit Pater ipse
 82 conjectare homines, quibus ardua visere non est.
 83 Parvorum speculo non intellecta notamus,
 84 et datur occultum per proxima quaerere verum.
 85 Nemo duos soles nisi sub glaucomate vidit,
 86 aut si fusca polum suffudit palla serenum,
 87 oppositus quotiens radiorum spicula nimbus
 88 igne repercusso mentitos spargit in orbes.
 89 Sunt animis etiam sua nubila, crassus et aer ;
 90 est glaucoma, aciem quod tegmine velat aqoso,
 91 libera ne tenerum penetret meditatio caelum
 92 neve Deum rapidis comprehendat sensibus unum ;
 93 spargitur in bifidas male sana intentio luces,
 94 et duplices geminis auctoribus extruit aras.
 95 Si duo sunt, igitur cur non sint multa deorum

96 milia ? Cur numero deitas contenta gemello est ?
 97 An non in populos dispersa examina divum
 98 fundere erat melius, mundumque implere capacem
 99 semideis passim nullo discrimine monstris,
 100 quis fera barbaries perituros mactat honores ?
 101 Dissona discretum retinent si numina caelum,
 102 convenit et nebulis et fontibus et reboanti
 103 oceano et silvis et collibus et speluncis,
 104 fluminibus, ventis, fornacibus atque metallis
 105 adsignare deos proprios, sua cuique jura.
 106 Vel, si gentiles sordet venerarier umbras
 107 et placet esse duos sceptris socialibus aequos,
 108 dic, age, quis terras dicionis sorte retinet,
 109 quis regat aequoreas aeterna lege procellas.
 110 Ede coheredum distinctum jus dominorum !
 111 " Unus ", ais, " tristi residet sublimis in arce,
 112 auctor nequitiae, scelerum deus, asper, iniquus,
 113 qui quodcumque malum vitioso fervet in orbe
 114 sevit, et, anguino medicans nova semina suco,
 115 rerum principium mortis de fomite traxit.
 116 Ipse, opifex mundi, terram, mare, sidera fecit ;
 117 condidit ipse hominem, lutulenta et membra coegit,
 118 effigians quod morbus edat, quod crimine multo
 119 sordeat, informi tumulus quod tabe resolvat.
 120 Ast alii pietatis amor placidumque medendi
 121 ingenium, recreans homines, mortalia servans.
 122 Testamenta duo fluxerunt principe utroque :
 123 tradidit iste novum melior, vetus illud acerbus ".
 124 Haec tua, Marcion, gravis et dialectica vox est ;
 125 immo haec attoniti phrenesis manifesta cerebri.
 126 Novimus esse patrem scelerum ; sed novimus ipsum
 127 haudquaquam tamen esse Deum, quin immo gehennae
 128 mancipium, Stygio qui sit damnandus Averno,
 129 Marcionita deus, tristis, ferox, insidiator,
 130 vertice sublimis, cinctum cui nubibus atris
 131 anguiferum caput et fumo stipatur et igni ;
 132 liventes oculos subfundit felle perusto
 133 invidia inpatiens justorum gaudia ferre.
 134 Hirsutos juba densa umeros errantibus hydris
 135 obtegit et virides adlambunt ora cerastae.
 136 Ipse manu laqueos per lubrica fila reflexos
 137 in nodum revocat, facilique ligamine tortas
 138 innectit pedicas, nervosque in vincula tendit.
 139 Ars olli captare feras, animalia bruta
 140 inretire plagis, retinacula denique caecis
 141 indepressa locis erranti opponere praedae.
 142 Hic ille est venator atrox, qui caede frequenti
 143 incautas animas non cessat plectere, Nembroth,
 144 qui mundum curvis anfractibus et silvosis
 145 horrentem scopulis versuto circuit astu,
 146 fraude alios tectisque dolis innectere adortus,
 147 porro giganteis alios luctando lacertis
 148 frangere, funereos late exercere triumphos.
 149 Improba mors, quid non mortalia pectora cogis ?
 150 Ipse suam (pudet heu !) Contempto principe vitae
 151 perniciem veneratur homo ; colit ipse cruentum
 152 carnificem, gladiique aciem jugulandus adorat !
 153 In tantum miseris peccati nectare captis

154 dulce mori est ! Tanta in tenebris de peste voluptas !
 155 Qui mala principio genuit, Deus esse putatur,
 156 quique bona infecit vitiis et candida nigris !
 157 Par furor illorum, quos tradit fama dicatis
 158 consecrasse deas Febrem Scabiemque sacellis.
 159 Inventor vitii non est Deus ; angelus illud
 160 degener infami conceptum mente creavit,
 161 qui prius augustum radiabat sidus, et ingens
 162 ex nihilo splendor nutrito ardebat honore.
 163 Ex nihilo nam cuncta retro, factumque quod usquam est.
 164 At non ex nihilo Deus, et Sapientia vera,
 165 Spiritus et Sanctus, res semper viva nec umquam
 166 coepta, sed aërios etiam molita ministros.
 167 Horum de numero quidam pulcherrimus ore,
 168 majestate ferox, nimis dum viribus auctus
 169 inflatur, dum grande tumens sese altius effert,
 170 ostentatque suos licito jactantius ignes,
 171 persuasit propriis genitum se viribus ex se
 172 materiam sumpsisse sibi qua primitus esse
 173 inciperet, nascique suum sine principe coeptum.
 174 Hinc schola subtacitam meditatur gignere sectam,
 175 quae docet e tenebris subitum micuisse tyrannum,
 176 qui velut aeterna latitans sub nocte retrorsum
 177 vixerit, et tecto semper regnaverit aevo.
 178 Aemulus, ut memorant, opera ad divina repente
 179 corrumpenda caput caligine protulit atra.
 180 Hoc ratio sed nostra negat, cui non licet unam
 181 infirmare fidem, sacro quae tradita libro est.
 182 "Nil", ait, "absque Deo factum, sed cuncta per ipsum."
 183 Cuncta, nec est alius quisquam nisi factus ab ipso.
 184 Sed factus de stirpe bonus, bonitatis in usum
 185 proditus, et primo generis de fonte serenus ;
 186 deterior mox sponte sua, dum decolor illum
 187 inficit invidia stimulisque instigat amaris.
 188 Arsit enim scintilla odii de fomite zeli,
 189 et dolor ingenium subitus conflavit iniquum.
 190 Viderat argillam simulacrum et structile flatu
 191 concaluisse Dei, dominum quoque conditioni
 192 inpositum, natura soli pelagique polique
 193 ut famulans homini locupletem fundere partum
 194 nosset et effusum terreno addicere regi.
 195 Inflavit fermento animi stomachante tumorem
 196 Bestia, deque acidis vim traxit acerba medullis,
 197 Bestia sorde carens, cui tunc sapientia longi
 198 corporis enodem servabat recta juventam ;
 199 complicat ecce novos sinuoso pectore nexus
 200 involvens nitidam spiris torquentibus alvum ;
 201 simplex lingua prius varia micat arte loquendi,
 202 et discissa dolis resonat sermone trisulco.
 203 Hinc natale caput vitiorum, principe ab illo
 204 fluxit origo mali, qui se corrumpere primum,
 205 mox hominem didicit nullo informante magistro.
 206 Ultimus exitium subverso praeside mundus
 207 sortitur, mundique omnis labefacta supellex.
 208 Non aliter quam cum incautum spoliare viantem
 209 forte latro adgressus, praedae prius inmemor, ipsum
 210 ense ferit dominum, pugnae nodumque moramque,
 211 quo pereunte trahat captivos victor amictus,

212 jam non obstanti locuples de corpore praedo,
 213 sic homini subjecta domus, ditissimus orbis
 214 scilicet, in facilem domino peccante ruinam
 215 lapsus, erile malum jam tunc vitiabilis hausit.
 216 Tunc lolium lappasque leves per adultera culta
 217 ferre malignus ager glaebis male pinguibus ausus,
 218 triticeam vacuis segetem violavit avenis ;
 219 tunc etiam innocuo vitulorum sanguine pasci,
 220 jamque jugo edomitos rictu laniare juvencos
 221 occiso pastore truces didicere leones,
 222 nec non et querulis balatibus inritatus
 223 plenas nocte lupus studuit perrumpere caulas.
 224 Omne animal diri callens sollertia furti
 225 inbuit et tortos acuit fallacia sensus.
 226 Quamvis maceries florentes ambiat hortos
 227 saepibus et densis vallentur vitea rura,
 228 aut populator edet gemmantia germina brucus
 229 aut avibus discerpta feris lacerabitur uva.
 230 Quid loquar herbarum fibras medicante veneno
 231 tinctas letiferi fudisse pericula suci ?
 232 Noxius in teneris sapor aestuat ecce fructectis,
 233 cum prius innocuas tulerit natura cicutas,
 234 roscidus et viridem qui vestit flos rhododaphnen
 235 pabula lascivis dederit sincera capellis.
 236 Ipsa quoque oppositum destructo foedere certo
 237 transcendunt elementa modum rapiuntque ruuntque
 238 omnia, legirupis quassantia viribus orbem.
 239 Frangunt umbriferos aquilonum proelia lucos,
 240 et cadit inmodicis silva exstirpata procellis.
 241 Parte alia violentus aquis torrentibus amnis
 242 transilit objectas, praescripta repagula, ripas,
 243 et vagus eversis late dominatur in agris.
 244 Nec tamen his tantam rabiem nascentibus ipse
 245 conditor instituit, sed laxa licentia rerum
 246 turbavit placidas rupto moderamine leges.
 247 Nec mirum, si membra orbis concussa rotantur,
 248 si vitiis agitata suis mundana laborat
 249 machina, si terras luis incentiva fatigat :
 250 exemplum dat vita hominum, quo cetera peccent,
 251 vita hominum, cui, quidquid agit, vesania et error
 252 suppeditant, ut bella fremant, ut fluxa voluptas
 253 diffluat, impuro ferverescat ut igne libido,
 254 sorbeat ut cumulos nummorum faucibus amplis
 255 gurges avaritiae, finis quam nullus habendi
 256 temperat, aggestis addentem vota talentis.
 257 Auri namque fames parto fit major ab auro.
 258 Inde seges scelerum, radix et sola malorum,
 259 dum scatebras fluviorum omnes et operta metalla
 260 eliquat ornatus solvendi leno pudoris,
 261 dum venas squalentis humi scrutatur inepta
 262 ambitio scalpens naturae occulta latentis,
 263 si quibus in foveis radiantes forte lapillos
 264 rimata inveniat. Nec enim contenta decore
 265 ingenito externam mentitur femina formam ;
 266 ac velut artificis Domini manus imperfectum
 267 os dederit, quod adhuc res exigat aut hyacinthis
 268 pingere sutilibus redimitae frontis in arce,
 269 colla vel ignitis sincera incingere sertis,

270 auribus aut virides gravidis suspendere bacas,
 271 nectitur et nitidis concharum calculus albens
 272 crinibus, aureolisque riget coma texta catenis.
 273 Taedet sacrilegas matrum percurrere curas,
 274 muneribus dotata Dei quae plasmata fuco
 275 inficiunt, ut pigmentis cutis inlita perdat
 276 quod fuerat, falso non agnoscenda colore.
 277 Haec sexus male fortis agit, cui pectore in arto
 278 mens fragilis facili vitiorum fluctuat aestu.
 279 Quid, quod et ipse caput muliebris corporis et rex,
 280 qui regit invalidam propria de carne resectam
 281 particulam, qui vas tenerum dicione gubernat,
 282 solvitur in luxum ? Cernas mollescere cultu
 283 heroas vetulos, opifex quibus aspera membra
 284 finxerat et rigidos duraverat ossibus artus :
 285 sed pudet esse viros ; quaerunt vanissima quaeque
 286 quis niteant, genuina leves ut robora solvant.
 287 Vellere non ovium, sed Eoo ex orbe petitis
 288 ramorum spoliis fluitantes sumere amictus
 289 gaudent, et durum scutulis perfundere corpus.
 290 Additur ars ut fila herbis saturata recoctis
 291 inludant varias distincto stamine formas.
 292 Ut quaeque est lanugo ferae mollissima tactu,
 293 pectitur. Hunc videas lascivas praepete cursu
 294 venantem tunicas, avium quoque versicolorum
 295 indumenta novis texentem plumea telis,
 296 illum pigmentis redolentibus et peregrino
 297 pulvere femineas spargentem turpiter auras.
 298 Omnia luxus habet nostrae vegetamina ditae,
 299 sensibus in quinque statuens quae condidit auctor ;
 300 auribus atque oculis, tum naribus atque palato
 301 quaeritur infectus vitiosis artibus usus.
 302 Ipse etiam, toto pollet qui corpore, tactus
 303 palpamen tenerum blandis ex fotibus ambit.
 304 Pro dolor ! Ingenuas naturae occumbere leges,
 305 captivasque trahi regnante libidine dotes !
 306 Perversum jus omne viget, dum, quidquid habendum
 307 omnipotens dederat, studia in contraria vertunt.
 308 Idcircone, rogo, speculatrix pupula molli
 309 subdita palpebrae est, ut turpia semivirorum
 310 membra theatriali spectet vertigine ferri
 311 incestans miseros foedo oblectamine visus ?
 312 Aut ideo spirant mediaque ex arce cerebri
 313 demittunt geminas sociata foramina nares,
 314 ut bibat inlecebras male conciliata voluptas,
 315 quas pigmentato meretrix jacet inproba crine ?
 316 Num propter lyricae modulamina vana puellae
 317 nervorumque sonos et convivale calentis
 318 carmen nequitiae patulas Deus addidit aures,
 319 perque cavernosos jussit penetrare meatus
 320 vocis iter ? Numquid madido sapor inditus ori
 321 vivit ob hanc causam, medicata ut fercula pigram
 322 ingluviem vegetamque gulam ganeonis inescant,
 323 per varios gustus instructa ut prandia ducat
 324 in noctem lassetque gravem sua crapula ventrem ?
 325 Quid durum, quid molle foret, quid lene, quid horrens,
 326 quid calidum gelidumve, Deus cognoscere nosmet
 327 ad tactum voluit palpandi interprete sensu ;

328 at nos delicias plumarum et linea texta
 329 sternimus atque cutem fulcro adtenuante polimus.
 330 Felix, qui indultis potuit mediocriter uti
 331 muneribus parcumque modum servare fruendi,
 332 quem locuples mundi species et amoena venustas
 333 et nitidis fallens circumflua copia rebus
 334 non capit ut puerum, nec inepto addicit amori,
 335 qui sub adumbrata dulcedine triste venenum
 336 deprensit latitare boni mendacis operto !
 337 Sed fuit id quondam nobis sanctumque bonumque
 338 principio rerum, Christus cum conderet orbem.
 339 Vidit enim Deus esse bonum, velut ipse Moyses,
 340 historicus mundi nascentis, testificatus :
 341 " Vidit ", ait, " Deus esse bonum, quodcumque creavit. "
 342 Hoc sequar, hoc stabili conceptum mente tenebo,
 343 inspirante Deo quod sanctus vaticinator
 344 prodidit, antiquae recolens primordia lucis,
 345 esse bonum, quidquid Deus et Sapiencia fecit.
 346 Conditor ergo boni Pater est, et cum Patre Christus ;
 347 nam Deus atque Deus, Pater est et Filius unum ;
 348 quippe unum natura facit, quae constat utrique
 349 una voluntatis, juris, virtutis, amoris.
 350 Non tamen idcirco duo numina nec duo rerum
 351 artifices, quoniam generis dissensio nulla est,
 352 atque ideo nulla est operis distantia, nulla
 353 ingenii, peperit bona omnia conditor unus.
 354 Nil luteum de fonte fluit, nec turbidus umor
 355 nascitur, aut primae violatur origine venae.
 356 Sed dum liventes liquor incorruptus harenas
 357 praelambit, putrefacta inter contagia sordet.
 358 Numquid equus, ferrum, taurus, leo, funis, olivum
 359 in se vim sceleris, cum formarentur, habebant ?
 360 Quod jugulatur homo, non ferrum causa furoris,
 361 sed manus est ; nec equum vesania fervida circi
 362 auctorem levitatis habet rabidive fragoris :
 363 mens vulgi rationis inops. Non cursus equorum
 364 perfurit, infami studio perit utile donum.
 365 Sic Lacedaemonicas oleo maduisse palestras
 366 novimus et placidum servire ad crimina sucum.
 367 Inde per aerium pendens audacia funem
 368 ardua securis scandit proscaenia plantis,
 369 inde feras volucris temeraria corpora saltu
 370 transsiliunt mortisque inter discrimina ludunt.
 371 Sanguinis humani spectacula publicus edit
 372 consensus legesque jubent venale parari
 373 supplicium, quo membra hominis discerpta cruentis
 374 morsibus oblectent hilarem de funere plebem.
 375 Mille alia stolidi bacchantia gaudia mundi
 376 percensere piget, quae veri oblita Tonantis
 377 humanum miseris volvunt erroribus aevum.
 378 Nemo animum summi memorem Genitoris in altum
 379 excitat, ad caelum mittit suspiria nemo,
 380 nec recolens apicem solii natalis ad ipsum
 381 respicit Auctorem nec spem super aera librat,
 382 sed mentem gravidis contentam stertere curis
 383 indigno subdit domino perituraque pronus
 384 diligit et curvo quaerit terrestria sensu.
 385 Hoc pulchrum, quod terra parit, quod gloria confert

386 lubrica, commendat quod pernicioſa voluptas,
 387 quod velut excitus difflato pulvere ventus
 388 praeterit, exemplo tenuis quod transvolat umbrae.
 389 His aegras animas morborum pestibus urget
 390 Praedo potens, tacitis quem viribus interfusum
 391 corda bibunt hominum ; serit ille medullitus omnes
 392 nequitias, spargitque suos per membra ministros.
 393 Namque illic numerosa cohors sub principe tali
 394 militat, horrendisque animas circumſedet armis :
 395 Ira, Superſtitio, Maeror, Discordia, Luctus,
 396 ſanguinis atra Sitis, vini Sitis et Sitis auri,
 397 Livor, Adulterium, Dolus, Obtreſtatio, Furtum.
 398 Informes horrent facies habituque minaces :
 399 ambitio ventosa tumet, doctrina ſuperbit,
 400 personat eloquium, nodos fraus abdita nectit.
 401 Inde canina foro latrat facundia toto,
 402 hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clavam.
 403 Oſtentatque ſuos viciſſim gymnoſophiſtas ;
 404 incerat lapides fumosos idololatrix
 405 religio et ſurdis pallens advolvitur aris.
 406 Heu ! Quantis mortale genus premit improbus hostis
 407 armigeris, quanto ferrata ſatellite ductor
 408 bella gerit, quanta victos ditione triumphat !
 409 Surgit in auxilium Chananeus atque agmina denſet,
 410 caſſide terribilis, ſaetarum pondera mento
 411 concutiens dextramque gravi cum cuspide quassans ;
 412 aſt alia de parte furens exercitus ardet
 413 regis Amorraei, tum milia Gergeseorum
 414 effundunt aciem toto volitantia campo ;
 415 eminus hi feriunt, conſligunt comminus illi.
 416 Ecce Zebuſiacaſe fervent ad proelia turmae,
 417 aurea tela quibus de ſanguine tinſta draconis
 418 mortifero ſplendore micant radiantque necantque.
 419 Nec non terrificas pilis armare catervas
 420 te, Cittaee, juvat ; ſed gens Ferezea ſagittis
 421 inſultat virtute pari ſed diſpare ferro.
 422 Poſtremum cuneum rex promovet Euvaeorum,
 423 ſquamoſum thoraca gerens de pelle colubri.
 424 His ſubnixi viris ſclerum perversa potestas
 425 edomat invalidas mentes, quae ſimplicitate
 426 indociles bellique rudes ſub foedere falſo
 427 triftis amicitiae primum ſocia agmina credunt,
 428 mammoneamque fidem pacis ſub amore ſequentur.
 429 Mox faciles ad vincla rapi juga dura volentes
 430 addictis ſubeunt cervicibus et nebulonum
 431 ſpirituum juffis ſervire ferocibus optant.
 432 Ille, ſupervacuis augens patrimonia fundis
 433 finitimisque inhians contempto limite agellis,
 434 ducitur innexus manicis et mille catenis
 435 ante triumphales curruſ post terga revinctus
 436 nec ſe barbaricis addictum ſentit habenis.
 437 Hic qui ventosae ſcandit faſtigia fama
 438 inflaturque cavo pompae popularis honore,
 439 qui ſummum ſolidumque bonum putat ambitionis
 440 crescere ſucceſſu, praeconum voce trementes
 441 exanimare reos, miſerorum in corpora faſces
 442 frangere, terribiles legum exercere ſecures,
 443 in laqueum jam colla dedit, jam conpede dura

444 nectitur et pedibus servilia vincula limat.
445 Credite, captivi mortales, hostica quos jam
446 damnatos cohibent ergastula, quos famulatu
447 poenarum virtus non intellecta coercet,
448 haec illa est Babylon, haec transmigratio nostrae
449 gentis et horribilis victoria principis Assur,
450 carmine luctifico quam deflens Jeremias
451 orbatam propriis ululavit civibus urbem.
452 Num latet aut dubium est animas de semine Jacob
453 exilium gentile pati, quas Persica regna
454 captivas retinent atque in sua foedera cogunt ?
455 Illic natali desuescunt vivere ritu,
456 moribus et patriis exutae in barbara jura
457 degenerant, linguamque novam vestemque sequuntur,
458 deque profanato discutunt sordescere cultu,
459 nutricemque abolent petulanti e pectore Sion.
460 Jam patriae meminisse piget, jam mystica frangunt
461 organa et externi laudant anathemata regni.
462 Nonne fuit melius saevum Memphitidis aulae
463 imperium tolerasse patres, penitusque sinistris
464 adsedis focis, positos Pharaonis iniqui
465 sub pedibus, limo et paleis servire paratos,
466 carnis et immodicae spurco ructamine crudos ?
467 Quo tantum auxilii per prodigialia signa
468 effudit Dominus, populum dum forte rebellem
469 servat ope immerita, vinclis dum subdita colla
470 solvit et Aegyptum virga serpente coercet ?
471 Quid juvat aequoreum pelago cedente profundum
472 pulverea calcasse via, cum conscia ponti
473 saxa sub ignoto patuerunt prodita caelo,
474 aruit et medio sitiens in gurgite limus,
475 si victor virtute Dei mediasque tenebras
476 luce columnari scindens exercitus olim
477 perdidit inventi vallem botryonis opimam,
478 si nescit versare solum cui melle perenni
479 glaeba fluens niveos permiscet lactea rivos,
480 si domitam Jericon lituis atque aere canoro
481 rursus in antiquos patitur consurgere muros,
482 si ripis reflui Jordanis pellitur et jam
483 deserit adscriptam dimensa in jugera sortem,
484 denique si structam tantis sudoribus urbem,
485 et quae nubigenas transcendunt culmina nimbos
486 defensare nequit, si nescit quis lapis ille est
487 hostibus obsistens et inexpugnabile turris
488 praesidium, quem non aerato machina rostro
489 arietat insiliens nec ferrea verbera quassant ?
490 Angulus hic portae in capite est, hic continet omnem
491 saxorum seriem constructaque limina firmat.
492 Quem qui rite suis per propugnacula muris
493 noverit insertum, seque ac sua moenia vallo
494 praecingat triplici, celsa stans eminus arce,
495 fretus amore petrae, castis et pervigil armis,
496 non illum regina Tyri, non accola magni
497 Euphratis Parthus rapiet, non decolor Indus
498 tempora pinnatis redimitus nigra sagittis.
499 Quin si fulmineos cogens ad bella gigantas
500 allophilus tua castra velit delere tyrannus,
501 tutus eris, nec te firma statione movebit

502 ipse Charon mundi, numen Marcionis, ipse,
503 qui regit aereo vanas sub sole tenebras.
504 Nam vanum quidquid sol aspicit, ex elementis
505 cuncta solubilibus fluxoque creamine constant.
506 Fallo, creaturam nisi doctor apostolus omnem
507 subjectam vanis non sponte laboribus orsus
508 perjuro ingemuit miserans servire latroni :
509 " Errat ", ait, " qui luctamen cum sanguine nobis
510 et carne et venis ferventibus et vitioso
511 felle putat, calidisque animam peccare medullis.
512 Non mentem sua membra premunt, nec terrea virtus
513 oppugnat sensus liquidos bellove lacessit ;
514 sed cum spiritibus tenebrosis nocte dieque
515 congregimur, quorum dominatibus umidus iste
516 et pigris densus nebulis obtemperat aer ".
517 Scilicet hoc medium, caelum inter et infima terrae
518 quod patet et vacuo nubes suspendit hiatu,
519 frena potestatum variarum sustinet ac sub
520 principe Belia rectoribus horret iniquis.
521 His conluctamur praedonibus, ut sacra nobis
522 oris apostolici testis sententia prodit.
523 Nemo habitum naturae aut inritamina peccans
524 corporis accuset ; facile est frenare rebelles
525 adfectus carnis nimiosque retundere pulsus
526 materiae fragilis et viscera victa domare.
527 Quippe animus longe praestantior, utpote summo
528 aethere demissus ; subjectos si velit artus
529 imperio quassare gravi jussisque severis
530 dedere, regnanti domino vis nulla resistit.
531 Major inest vis illa homini, quae flatile virus
532 ingerit et tenuem tenui ferit aere mentem.
533 Parthica non aequae ventos transcurrit harundo,
534 cujus iter nullus potis est comprehendere visus ;
535 praepes enim volucres dum pinnis transvolat auras,
536 improvisa venit, nec stridor nuntiat ante
537 adventum leti, quam pectoris abdita rumpat
538 securam penetrans medicato vulnere vitam.
539 Sed magis aligera est, magis et medicata sagitta,
540 quam jacit umbrosi dominatio lubrica mundi,
541 eludens excussa oculos, calamique volantis
542 praepete transcursu cordis penetralia figens.
543 Nec segnis natura animae est aut tarda cavendi
544 vulneris, ignitum quoniam Deus indidit olli
545 ingenium purum, sapiens, subtile, serenum,
546 mobile, sollicitum, velox, agitabile, acutum,
547 factorem modo casta suum veneretur et ipsi
548 militet, ac victum proculcet sobria mundum,
549 nil de pestiferis opibus aut falsificatis
550 terrarum spoliis stulto oblectamine libans,
551 ne sub fasce jacens, alieno el dedita regno,
552 non queat argutas hostis vitare sagittas.
553 Sed quid ego omne malum mundique maligni
554 hostis ad invidiam detorqueo, cum mala nostra
555 ex nostris concreta animis genus et caput et vim,
556 quid sint, quid valeant, sumant de corde parente ?
557 Ille quidem fomes nostrorum et causa malorum est,
558 sed tantum turbare potest aut fallere, quantum
559 nos volumus, qui decrepito suggesta leoni

560 armamenta damus : friget fera futtile frendens,
561 humani generis ni per suffragia gliscat.
562 Gignimus omne malum proprio de corpore nostrum,
563 ut genuit David, alias pater optimus, unum
564 crimen Abessalon ; taetrum pater ille, sed unum,
565 innocuas inter suboles genuit patricidam,
566 ausus in auctorem generis qui stringere ferrum,
567 a pietas ! Signis contraria signa paternis
568 egit et unius commisit sanguinis arma.
569 Nostra itidem diros urente propagine natos
570 pectora parturiunt, versis qui protinus in nos
571 morsibus insuescunt gignentum vivere poenis ;
572 depopulantur enim nimium fecunda parentum
573 viscera et interitu genitalis stirpis aluntur.
574 Progeniem verum ille suam rex utpote summus
575 atque Dei vates pariturae et virginis auctor
576 tristibus atque piis variaverat, ut Solomonis
577 frater Abessalon sereret sua crimina justis
578 pigneribus dulcemque domum turbaret amaris.
579 Nos dignum Solomone nihil, nos degener inplet
580 solus Abessalon lacerans pia viscera ferro.
581 Si licet ex ethicis quidquam praesumere, vel si
582 de physicis exempli aliquid, sic vipera, ut aiunt,
583 dentibus emoritur fusae per viscera prolis,
584 mater morte sua, non sexu fertilis aut de
585 concubitu distenta uterum, sed cum calet igni
586 percita femineo, moriturum obscena maritum
587 ore sitit patulo, caput inserit ille trilingue
588 conjugis in fauces, atque oscula fervidus intrat,
589 insinuans oris coitu genitale venenum.
590 Nupta voluptatis vi saucia mordicus haustum
591 frangit amatoris blanda inter foedera guttur,
592 infusasque bibit caro pereunte salivas.
593 His pater inlecebris consumitur, at genetricem
594 clausa necat subolis ; nam postquam semine adulto
595 incipiunt calidis corpuscula parva latebris
596 serpere motatumque uterum vibrata ferire,
597 aestuat interno pietatis crimine mater,
598 carnificemque gemit, damnati conscia sexus,
599 progeniem, saepti rumpentem obstacula partus.
600 Nam quia nascendi nullus patet exitus, alvus
601 fetibus in lucem nitentibus excrucitata
602 carpitur, atque viam lacerata per ilia pandit.
603 Tandem obitu altricis prodit grex ille dolorum,
604 ingressum vitae vix eluctatus et ortum
605 per scelus exsculpens, lambunt natale cadaver
606 reptantes catuli, prolis dum nascitur orba,
607 haud experta diem, miserae nisi postuma matris.
608 Non dispar nostrae conceptus mentis : ab ore
609 vipereo infusum sic conbibit illa venenum
610 conjuge Beliade ; sic oscula devorat haustu
611 interiusque rapit ; sic felle libidinis ardens
612 inpletur vitiis perituro mixta marito.
613 Tunc praegnans letale genus, concepta maligni
614 fert, opera ingenii de semine complicitis hydri,
615 quem poenis pensare prius sua facta necesse est
616 corruptae pro stupro animae proque orbe perempto.
617 Ipsam porro animam crudelia vulnera carpunt

618 mille puerperiis, suboles dum parturit ex se
619 contra naturam genitas, peccamina crebra
620 scilicet et pastos materno funere natos.
621 Hinc illa est Domini justa objurgatio Christi :
622 " Nonne pater daemon, vos increpo, peccatores,
623 concubitu carnis semen sitientis iniquum
624 vos genuit ? " Sanctum, lector, percense volumen :
625 quod loquor, invenies Dominum dixisse profanis
626 vera objectantem mortalibus : " Ex Patre nam vos
627 esse meo genitos pietas, ait, ipsa probaret,
628 ac pietatis opus. " Pro caeca libido ! Quid hoc est,
629 quod, cum se thalamis desponsam mens bona justis
630 noverit, inque torum regis nuptura vocetur,
631 et regis semper juvenis, senioque repulso
632 divinum decus aeterno servantis in ore,
633 malit adulterium, fulvo et se munere vilem
634 vendat nocticolae spurcis complexibus Indi,
635 aspernata Dei fusam per virginis artus
636 progeniem, dulcesque vocans in fornice natos ?
637 Sentio quam contra moveat pellacia litem,
638 quo dente obnitens spinosa calumnia pugnet,
639 nosque laccessito vocet ad luctamina vero.
640 " Si non vult Deus esse malum, cur non vetat ? " Inquit.
641 " Nil refert, auctor fuerit factorque malorum,
642 anne opera in vitium sceleris pulcherrima verti,
643 cum possit prohibere, sinat ; qui si velit omnes
644 innocuos agere omnipotens, nec sancta voluntas
645 degeneret, facto nec se manus inquinet ullo.
646 Condidit ergo malum Dominus quod spectat ab alto,
647 et patitur fierique probat, tamquam ipse creavit ;
648 ipse creavit enim, quod, cum discludere possit,
649 non abolet longoque sinit grassarier usu. "
650 Damna aures, Pater alme, meas et claude meatus
651 obbrutiscentis capitis, ne pervia tales
652 concipiat flexura sonos ; est perdere tanti
653 extinctum vitae officium de parte cerebri,
654 immunem modo sese anima expertemque nefandi
655 auditus felix stolidam conservet ab aure.
656 Quis ferat haec injecta Deo convicia, qui se
657 divinis meminit praecellere nobilitatum
658 muneribus ? Multa ut taceam, vel sola benignum
659 res probat esse Deum, vetiti quod amore peremptos
660 excitat e tumulis homines regnique per aevum
661 participes jubet esse sui. Qui si foret auctor
662 servatorque mali, numquam post damna salutis
663 peccantumque obitus redivivam ferre medellam
664 vellet, et amissos ope restaurare secunda.
665 Labi hominis, servare Dei est, meritis perit iste,
666 ille abolet pereuntis opus meritumque resolvit.
667 Argumentum ingens Dominum, qui talia praestet,
668 nolle malum, nec, quod post abluit, ante probare.
669 - " Invitone aliquis potis est peccare Tonante,
670 cui facile est in corde hominis componere sensus
671 quos libeat, fibrasque omnes animare pudicis
672 pulsibus, et totum venis infundere honestum ? "
673 - Nescis, stulte, tuae vim libertatis, ab ipso
674 formatore datam ? Nescis ab origine quanta
675 sit concessa tibi famulo super orbe potestas

676 et super ingenio proprio laxaeque soluto
677 jure voluntatis, liceat cui velle sequique
678 quod placitum, nullique animum subjungere vinclo ?
679 An, cum te dominum cunctis, quaecumque creatat,
680 praeficeret, mundumque tuis servire juberet
681 imperiis, cumque arva, polum, mare, flumina, ventos
682 dederet, arbitrium de te tibi credere avarus
683 nollet ut indigno, libertatemque negaret ?
684 Quale erat, electus magni rex orbis ut esset
685 non rex ipse sui, curto foedatus honore ?
686 Nam quis honos domini est, cujus mens libera non est,
687 una sed inpositae servit sententia legi ?
688 Quae laus porro hominis vel quod meritum sine certo
689 inter utramque viam discrimine vivere juste ?
690 Non fit sponte bonus, cui non est prompta potestas
691 velle aliud flexosque animi convertere sensus.
692 Atqui nec bonus est nec conlaudabilis ille,
693 qui non sponte bonus, quoniam probitate coacta
694 gloria nulla venit sordetque ingloria virtus ;
695 nec tamen est virtus, ni, deteriora refutans,
696 Emicet, et meliore viam petat indole rectam.
697 " Vade ", ait ipse parens opifexque et conditor Adae,
698 " vade, homo, adflatu nostri praenobilis oris,
699 insubjecte, potens rerum arbiter, arbiter idem
700 et judex mentis propriae, mihi subdere soli
701 sponte tua, quo sit subjectio et ipsa soluto
702 libera judicio. Non cogo nec exigo per vim,
703 sed moneo : injustum fugias, justumque sequaris.
704 Lux comes est justus, comes est mors horrida iniqui.
705 Elige rem vitae. Tua virtus temet in aevum
706 provehat, aeternum tua damnet culpa vicissim,
707 praestet et alterutram permissa licentia sortem ".
708 Hac pietate vagus et tanto munere abundans,
709 transit propositum fas, et letalia prudens
710 eligit atque volens, magis utile dum sibi credit
711 quod prohibente Deo persuasit callidus anguis.
712 Persuasit certe hortatu, non inpulit acri
713 imperio : hoc mulier rea criminis exprobranti
714 respondit Domino : suadellis se male fabris
715 inlectam suasisse viro ; vir et ipse libenter
716 consensit. Licuitne hortantem spernere recti
717 libertate animi ? Licuit ; namque et Deus ante
718 suaserat ut meliora volens sequeretur ; at ille,
719 spernens consilium, saevo plus credidit hosti.
720 Nunc inter vitae dominum mortisque magistrum
721 consistit medius : vocat hinc Deus, inde tyrannus,
722 ambiguum atque suis se motibus alternantem.
723 Accipe gestarum monumenta insignia rerum,
724 praelusit quibus historia spectabile signum.
725 Loth, fugiens Sodomis ardentibus, omnia secum
726 pignora cara domus properabat, sede relicta,
727 nubibus urbicremis subducere, sulphure cum jam
728 nimboso ignitus caelum subtexeret aer,
729 flagrantemque diem crepitans incenderet imber.
730 Angelus hanc hospes legem praescripserat ollis,
731 emissus virtute Dei sub imagine dupla,
732 omnis ut e portis iret domus, utque in apertum
733 dirigeret constans oculos, nec pone reflexo

734 lumine regnantes per moenia cerneret ignes :
735 " Nemo, memor Sodomae, quae mundi forma cremandi est,
736 ut semel e muris gressum promoverit, ore
737 post tergum verso respectet funera rerum ! "
738 Loth monitis sapiens obtemperat, at levis uxor
739 mobilitate animi torsit muliebri retrorsus
740 ingenium Sodomisque suis revocabilis haesit.
741 Traxerat Eva virum dirae ad consortia culpae ;
742 haec peccans sibi sola perit : solidata metallo
743 dirigit fragili, saxumque liquabile facta
744 stat mulier, sicut steterat prius, omnia servans,
745 caute sigillati longum salis effigiata,
746 et decus et cultum frontemque oculosque comamque
747 et flexam in tergum faciem paulumque relata
748 menta retro, antiquae monumenta rigentia noxae.
749 Liquitur illa quidem salsis sudoribus uda,
750 sed nulla ex fluido plenae dispendia formae
751 sentit deliquio. Quantumque armenta saporum
752 attenuant saxum, tantum lambentibus umor
753 sufficit attritamque cutem per damna reformat.
754 Hoc meruit titulo peccatrix femina sisti,
755 infirmum fluidumque animum per lubrica solvens
756 consilia, et fragilis jussa ad caelestia. Voti
757 propositum contra non commutabile servat
758 Loth ingressus iter, nec moenia respicit alto
759 in cinerem conlapsa rogo, populumque perustum,
760 et mores populi, tabularia, jura forumque,
761 balnea, propolas, meritoria, templa, theatra,
762 et circum cum plebe sua, madidasque popinas.
763 Quidquid agunt homines Sodomorum incendia justis
764 ignibus involvunt, et Christo iudice damnant.
765 Haec fugisse semel satis est, non respicit ultra
766 Loth noster, fragilis sed conjunx respicit, et, quae
767 fugerat, inverso mutabilis ore revisit
768 atque inter patrias perstat durata favillas.
769 En tibi signatum libertatis documentum,
770 quo voluit nos scire Deus, quodcumque sequendum est
771 sub nostra ditione situm, passimque remissum
772 alterutram calcare viam. Duo cedere jussi
773 de Sodomis : alter se proripit, altera mussat,
774 ille gradum celerat fugiens, contra illa renutat ;
775 liber utrique animus, sed dispar utrique voluntas.
776 Dividit huc illuc rapiens sua quemque libido.
777 Talem multa sacris speciem notat orbita libris :
778 aspice Ruth gentis Moabitidis et simul Orphan.
779 Illa socrum Noomin fido comitatur amore,
780 deserit haec ; atquin thalamis et lege jugali
781 exutae Hebraeisque toris sacrisque vacantes,
782 jure fruebantur proprio ; sed pristinus Orphae
783 fanorum ritus praepudia barbara suasit
784 malle et semiferi stirpem nutrire Goliae.
785 Ruth, dum per stipulas agresti amburitur aestu,
786 fulcra Booz meruit castoque adscita cubili
787 Christigenam fecunda domum, Davitica regna,
788 edidit atque Deo mortales miscuit ortus.
789 Saepe egomet memini fratres geminos ad hiulcum
790 pervenisse simul bivium nutante juvena,
791 et dubitasse diu bifido sub tramite, quodnam

792 esset iter melius, cum dextrum spinea silva
793 sentibus artaret, scopulosaque semita longe
794 duceret aerium clivoso margine callem ;
795 at laevum nemus umbriferum per amoena virecta
796 ditibus ornaret pomis, et lene jacentem
797 planities daret ampla viam ; squalentibus unum
798 contentum spinis reptasse per ardua saxa,
799 porro alium campo sese indulsisse sinistro ;
800 illum sideribus caput inmiscere propinquis,
801 hunc in caenosas subito cecidisse paludes.
802 Omnibus una subest natura, sed exitus omnes
803 non unus peragit placitorum segrege forma.
804 Haud secus, ac si olim per sudum lactea forte
805 lapsa columbarum nubis descendat in arvum
806 ruris frugiferi, laqueos ubi callidus auceps
807 praetendit, lentoque inlevit vimina visco,
808 sparsit et insidias siliquis vel farre doloso :
809 inliciunt alias fallentia grana, gulamque
810 innectunt avidam tortae retinacula saetae,
811 molle vel implicitas gluten circumligat alas ;
812 ast aliae, quas nullus amor prolectat edendi,
813 gressibus innocuis sterili spatiantur in herba,
814 suspectamque cavent oculos convertere ad escam.
815 Mox ubi jam caelo revolandum, pars petit aetram
816 libera sideream plaudens super aera pinnis,
817 pars captiva jacet, laceris et saucia plumis
818 pugnat humi et volucres nequiquam suspicit auras.
819 Sic animas caeli de fontibus unicoloras
820 infundit natura solo, sed suavibus istic
821 devinctae inlecebris retinentur, et aethera paucae
822 conscendunt reduces ; multas viscosus inescat
823 pastus, et ad superas percurrere non sinit auras.
824 Praescius inde Pater liventia tartara plumbo
825 incendit liquido, piceasque bitumine fossas
826 infernalis aquae furvo subfodit Averno,
827 et Phlegetonteo sub gurgite sanxit edaces
828 perpetuis scelerum poenis inolescere vermes.
829 Norat enim flatu ex proprio vegetamen inesse
830 corporibus nostris, animamque ex ore perenni
831 formatam non posse mori, non posse vicissim
832 pollutam vitiis rursus ad convexa reverti,
833 mersandam penitus puteo ferventis abyssi.
834 Vermibus et flammis et discruciatibus aevum
835 immortale dedit, senio ne poena periret,
836 non pereunte anima : carpunt tormenta foventque
837 materiem sine fine datam, mors deserit ipsa
838 aeternos gemitus, et flentes vivere cogit.
839 At diversa procul regionibus in paradisi
840 praemia constituit majestas gnara futuri
841 spiritibus puris et ab omni labe remotis,
842 quique Gomorreas non respexere ruinas,
843 aversis sed rite oculis post terga tenebras
844 liquerunt, miseri properanda pericula mundi.
845 Ac primum facili referuntur ad astra volatu,
846 unde fluens anima structum vegetaverat Adam ;
847 nam quia naturam tenuem declivia vitae
848 pondera non reprimunt, nec tardat ferrea conpes,
849 concretum celeri relegens secatur lapsu,

850 exsuperatque polum fervens scintilla remensum,
851 carcereos exosa situs quibus haeserat exul ;
852 tunc postliminio redeuntem suscipit alto
853 cana Fides gremio, tenerisque oblectat alumnam
854 deliciis, multos post divorsoria carnis
855 ore renarrantem querulo, quos passa, labores.
856 Illic, purpureo latus exporrecta cubili,
857 floribus aeternis spirantes libat odores,
858 ambrosiumque bibit roseo de stramine rorem ;
859 ditibus, et longo fumantibus intervallo,
860 fluminaque et totos caeli sitientibus imbres,
861 inplorata negat digitum insertare palato,
862 flammaramque apices umentis extinguere tactu.
863 Nec mirere locis longe distantibus inter
864 damnatas justasque animas concurrere visus
865 conspicuos, meritasque vices per magna notari
866 intervalla, polus medio quae dividit orbe.
867 Errat, quisque animas nostrorum fine oculorum
868 aestimat, involuit vitreo quos lucida palla
869 obice, quis speculum concreta coagula texunt
870 inpediuntque vagas obducto umore fenestras.
871 Numne animarum oculis denso vegetamine guttae
872 volvuntur teretes, aut palpebralibus extra
873 horrescunt saetis ciliove umbrante teguntur ?
874 Illis viva acies, nec pupula parva, sed ignis
875 trajector nebulae vasti et penetrator operti est.
876 Nil ferrugineum solidumve tuentibus obstat ;
877 nocturnae cedunt nebulae, nigrantia cedunt
878 nubila, praetenti cedit teres area mundi ;
879 nec tantum aërios visu transmittit hiatus
880 spiritus, oppositos sed transit lumine montes,
881 Oceani fines atque ultima litora Thylae
882 transadigit, volucresque oculos in tartara mittit.
883 Nostris nempe omnes pereunt sub nocte colores
884 visibus, et caeco delentur tempore formae.
885 Numquid et exuti membris ac viscere perdunt
886 agnitione notas rerum vel gressibus errant ?
887 Expertus dubitas animas percurrere visu
888 abdita corporeis oculis, cum saepe quietis
889 rore soporatis cernat mens viva remotos
890 distantesque locos, aciem per rura, per astra,
891 per maria intendens ? Nec enim se segregat ipsa
892 ante obitum vivis ex artibus, aut fugit exul
893 sanguinis et carnis penetralia, seque medullis
894 exuit, abductamve abigit de pectore vitam :
895 viscerea sed sede manens speculatur acutis
896 omnia luminibus, et, qua circumtulit aërem
897 naturae levis intuitum, nullo obice rerum
898 disclusa, ante oculos subjectum prospicit orbem,
899 atque, orbis sub mole situm, sordens elementum.
900 Objacet interea tellus nec nisibus obstat.
901 Quin si stelligerum vultus convertat ad axem,
902 nil intercurrens obtutibus inpedit ignem
903 pervigilis animae, quamvis denseta graventur
904 nubila et opposito nigrescat vellere caelum.
905 Sic arcana videt tacitis cooperta futuris
906 corporeus Johannis adhuc nec carne solutus.
907 Munere sed somni paulisper carne sequestra.

908 Liber ad intuitum. Sensuque oculisque peragrans
909 ordine dispositos venturis solibus annos.
910 Procinctum videt angelicum jam jamque cremandi
911 orbis in excidium, raucos et percipit aure
912 mugitus gravium mundi sub fine tubarum.
913 Haec ille ante obitum membrorum carcere saeptus
914 secedente anima, non discedente videbat.
915 Nonne magis flatus sine corpore cuncta notabit
916 corporis involucris tumulo frigente repostis ?
917 Certa fides rapidos subterna nocte caminos,
918 qui pollutam animam per saecula longa perenni
919 igne coquunt, oculis longum per inane remoti
920 pauperis expositos, nec setius aurea dona
921 justorum dirimente chao rutilasque coronas
922 eminus ostendi poenarum carcere mersis,
923 Hinc paradisi colae post ulcera dira beato
924 proditur infelix ululans in peste reatus
925 spiritus, inque vicem meritorum mutua cernunt.
926 Una animas semper facies habet et color unus
927 aeris, ut cuique est meritorum summa, sinistri
928 seu dextri ; alternas nec commutabile tempus
929 convertit variatque vices ; longum atque perenne est,
930 quidquid id est ; unus voluit sua saecula cursus.
931 O Dee cunctiparens, animae dator, o Dee Christe,
932 cujus ab ore Deus subsistit Spiritus unus,
933 te moderante regor, te vitam principe divo,
934 iudice te pallens trepido, te iudice eodem
935 spem capio fore quidquid ago veniabile apud te,
936 quamlibet indignum venia faciamque loquarque.
937 Confiteor (dimitte libens et parce fatenti !)
938 Omne malum merui ; sed tu, bonus arbiter, aufer
939 quod merui ; meliora favens largire precanti.
940 Dona animae quandoque meae, cum corporis hujus
941 liquerit hospitium nervis, cute, sanguine, felle,
942 ossibus exstructum, corrupta quod incola luxu
943 heu ! Nimium complexa fovet, cum flebilis hora
944 clauserit hos orbis et conclamata jacebit
945 materies oculisque suis mens nuda fruatur,
946 ne cernat truculentum aliquem de gente latronum
947 inमितem, rabidum, vultuque et voce minaci
948 terribilem, qui me maculosum aspergine morum
949 in praiceps ut praedo trahat, nigrisque ruentem
950 inmergat specubus, cuncta exacturus adusque
951 quadrantem minimum damnosae debita vitae !
952 Multa in thesauris Patris est habitatio, Christe,
953 disparibus discreta locis. Non posco beata
954 in regione domum ; sint illic casta virorum
955 agmina, pulvereum quae dedignantia census
956 divitias petiere tuas ; sit flore perenni
957 candida virginitas animum castrata recisum ;
958 at mihi tartarei satis est si nulla ministri
959 occurrat facies, avidae nec flamma gehennae
960 devoret hanc animam mersam fornacibus imis.
961 Esto, cavernoso, quia sic pro labe necesse est
962 corporea, tristis me sorbeat ignis Averno ;
963 saltem mitificos incendia lenta vapores
964 exhalent, aestuque calor languente tepescat ;
965 lux inmensa alios et tempora vincta coronis

966 glorificent, me poena levis clementer adurat.